



NORGES HØYESTERETT

Den 6. mai 2004 avsa Høyesterett kjennelse i

HR-2004-00839-A, (sak nr. 2004/221), straffesak, anke,

A

(advokat John Christian Elden)

mot

Den offentlige påtalemyndighet

(statsadvokat Jenny Pedersen)

S T E M M E G I V N I N G :

- (1) Dommer **Coward**: Saken gjelder straffutmålingen i en sak der det helt dominerende forholdet er et forsettlig drap, straffeloven § 233.
- (2) Rana tingrett avsa 10. oktober 2003 dom der straffen ble satt til fengsel i 11 år. Domsslutningen lyder slik:
 - ”1. A, født 00.00.80, dømmes for overtredelse av straffelovens § 233, 1. ledd og § 352a, alt sammenholdt med straffelovens § 63, 2. ledd, til en straff av fengsel i 11 – elleve – år.

Til fradrag går 285 – tohundreogåttifem – dager for utholdt varetekt, jfr. straffelovens § 60.
 2. A dømmes til innen 2 – to – uker å betale B kr. 20 000,— – tjuetusen 00/100.
 3. A dømmes til innen 2 – to – uker å betale C kr. 10 000,— – titusen 00/100.
 4. A frifinnes for kravet om oppreisning fra D
 5. Saksomkostninger betales ikke.”
- (3) A anket til Hålogaland lagmannsrett over bevisbedømmelsen under skyldspørsmålet for den tiltaleposten som gjaldt drapet, subsidiært over straffutmålingen. Også ved lagmannsrettens dom 9. januar 2004 ble han funnet skyldig og dømt til fengsel i 11 år. Domsslutningen lyder slik:

- ”1. A, født 00.00.1980, dømmes for overtredelse av straffeloven § 233 første ledd samt for forhold rettskraftig avgjort ved Rana tingretts dom av 10. oktober 2003, jfr straffeloven § 63 annet ledd, til en straff av fengsel i 11 – elleve – år.
2. Til fradrag i straffen kommer 376 – trehundreogsyttiseks – dager for utholdt varetekt.
3. A dømmes til å tåle inndragning av to kniver.
4. A betaler i oppreisningserstatning til B 20 000 – tjuetusen – kroner og til C 10 000 – titusen – kroner – innen 2 – to – uker fra forkynnelsen av dommen.
5. Saksomkostninger betales ikke.”
- (4) A har anket til Høyesterett over straffutmålingen, og anfører prinsipalt at straffen må settes ned, subsidiært at lagmannsrettens dom må oppheves.
- (5) *Jeg er kommet til at anken ikke kan føre frem.*
- (6) Den domfelte er 23 år gammel og asylsøker fra Georgia. Etter det som er opplyst, er han ikke tidligere straffedømt.
- (7) Drapet som han er funnet skyldig i, fant sted natten til 1. januar 2003 på et asylmottak på Nesna, der både den domfelte og offeret – E, en asylsøker fra Somalia – hadde bodd fra tidlig på høsten 2002. Begge var beruset denne nyttårsnatten. Drapsvåpenet var kniv, og det heter i lagmannsrettens dom at E ”var påført i alt 20 knivstikk, mot ansikt, hals, rygg og hofte”, at han ”hadde også flere dype skjæreskader i begge hender”, og at han etter knivstikkingen ”ble forlatt ute på marka – død eller døende – i flere kuldegrader, der han ble liggende i flere timer før politiet kom til mottaket”. Om det nærmere hendelsesforløpet heter det i lagmannsrettens dom:
- ”Lagmannsretten legger til grunn at det på et tidspunkt etter at de to hadde truffet hverandre den aktuelle kvelden oppsto et motsetningsforhold mellom A og E. Det kom til kamp mellom dem der E døde etter å ha blitt påført en rekke knivstikk fra A. E hadde en rekke skjæreskader på hendene, som må tilskrives at han hadde kjempet for å få hånd om eller verge seg mot kniven. Antall skader, den kraft stikkene må ha vært utført med og skadestedene, viser at kampen har gått over noe tid. Skadene synes å være påført ovenfra med E enten liggende eller stående på kne.”**
- (8) A anfører mot lagmannsrettens straffutmåling dels at den synes å bygge på et for høyt straffenivå for drap som ytre sett er som her. Dels anføres det at lagmannsretten ut fra bevisbyrdereglene skulle lagt til grunn hans forklaring om at E hadde voldtatt ham forut for drapet, og at Høyesterett må utmåle straffen ut fra denne forklaringen. Subsidiært må lagmannsrettens dom oppheves ut fra utilstrekkelige domsgrunner.
- (9) Jeg ser først på spørsmålet om den påståtte voldtekten. Både for tingretten og lagmannsretten anførte A forgeries at han måtte frifinnes etter nødvergebestemmelsen på grunn av den påståtte voldtekten, og at straffen i hvert fall måtte settes betydelig ned fordi drapet var begått i berettiget harme etter voldtekten.
- (10) Tingretten legger i sin dom uttrykkelig til grunn at det ikke hadde funnet sted noen voldtekt. Retten redegjør utførlig for en rekke momenter som taler mot at en voldtekt hadde funnet sted, og bemerker at det ikke er noen holdepunkter for dette utover As forklaring; det var for eksempel verken DNA-spor eller andre fysiske spor etter voldtekt,

og A hadde ikke ropt om hjelp enda det var mange beboere rundt ham, også mennesker med samme språk som ham. Lagmannsrettens dom er derimot kortfattet og lite klar om den påståtte voldtekten. Det heter blant annet:

”Beisvurderingen bygger på en totalvurdering. Etter bevisførselen og det svar lagretten har gitt, finner lagmannsretten ikke holdepunkter for at A har vært i en nødvergesituasjon da han brukte kniven mot E. Selv om det forutsettes at E på et tidspunkt truet med å voldta eller faktisk gjennomførte voldtekt, var den situasjonen avsluttet da de to forlot rommet.

Lagmannsretten finner det klart at straffeloven § 56 nr 1 b ikke kommer til anvendelse.

Lagmannsretten finner – i likhet med tingretten – at straffen bør settes til fengsel i 11 år.”

- (11) Siste punktum i første avsnitt av det siterte kan virke forvirrende. Men i den sammenhengen det står, kan jeg ikke se at lagmannsretten ville holde åpent om det hadde vært en voldtekt, eventuelt trusler om det; rettens poeng må bare være at dette uansett ikke ville hatt betydning for om det forelå en nødvergesituasjon, som er det som drøftes i avsnittet.
- (12) Det er uheldig at retten ikke har noen klar drøftelse av voldtektsanførselen, som stod sentralt i saken og åpenbart er relevant også for straffutmålingen. Men når dommen blir lest i sammenheng, mener jeg likevel at det fremgår tilstrekkelig klart at lagmannsretten har vurdert, og forkastet, anførselen, og at dette ikke bygger på noen uriktig anvendelse av bevisbyrderegler. Jeg viser her blant annet til at lagmannsretten i sine bemerkninger både innledningsvis og ved uttalelsen om fastsettelsen av straffen viser til tingrettens dom, der voldtektsanførselen som nevnt er utførlig drøftet. Som det fremgår av det siterte, fant lagmannsretten det også ”klart at straffeloven § 56 nr 1 b” ikke kommer til anvendelse. Selv om bestemmelsen direkte bare er relevant for adgangen til å gå under minstestrafen i § 233, ville det åpenbart vært naturlig å kommentere voldtektsanførselen her hvis retten hadde ment at den kunne ha noe for seg. Jeg viser videre til det jeg tidligere har sitert om hva retten ser som bakgrunnen for drapet – ”at det oppsto et motsetningsforhold mellom A og E”. Også denne formuleringen ville være høyst unaturlig hvis lagmannsretten hadde sett voldtekt som en mulig bakgrunn for drapet.
- (13) Jeg mener etter dette at anførselen om voldtekt verken gir grunnlag for å nedsette straffen eller for å oppheve lagmannsrettens dom.
- (14) Jeg kan heller ikke se at en straff på fengsel i 11 år er uriktig ut fra det generelle nivået for drap av en slik type som her. Det er skjerpene omstendigheter ved drapet: Det var et stort antall knivstikk. Og de mange avvergingsskadene og det at handlingene skjedde over noen tid, viser at offeret må ha opplevd en stor redsel. Straffenivået for drap er også blitt hevet noe i de senere år. En dom det er naturlig å sammenlikne med, er Høyesteretts dom 2. april i år, HR–2004–00658–A, der straffen ble satt til fengsel i 12 år for et drap som hadde klare likhetstrekk med drapet i vår sak, men likevel slik at forholdet der nok bør betegnes som enda noe grovere.
- (15) Jeg er etter dette kommet til at det ikke er grunn til å endre den straffen de tidligere instanser har fastsatt. Den domfelte skal ha et varetektsfradrag som i dag er 494 dager, og jeg stemmer for denne

K J E N N E L S E :

Anken forkastes.

Til fradrag i straffen går 494 – firehundreognittifire – dager for utholdt varetekt.

- (16) Dommer **Stang Lund:** Jeg er i det vesentlige og i resultatet enig med førstvoterende:
- (17) Dommer **Mitsem:** Likeså.
- (18) Dommer **Flock:** Likeså.
- (19) Dommer **Gjølstad:** Likeså.

- (20) Etter stemmegivningen avsa Høyesterett denne

K J E N N E L S E :

Anken forkastes.

Til fradrag i straffen går 494 – firehundreognittifire – dager for utholdt varetekt.